

Návrh na restaurování varhanní skříně
v kostele Nejsvětější Trojice v Šachově u Borohrádku,
okres Rychnov nad Kněžnou



Návrh obsahuje:

Lokalizace památky

Údaje o památce

Popis památky

Současný stav památky

Návrh pracovního postupu při restaurování varhanní skříně

Předpokládané finanční náklady na restaurování varhanní skříně

Fotodokumentace současného stavu

Lokalizace památky:

- | | |
|-------------------|--|
| 1. Okres: | Rychnov nad Kněžnou |
| 2. Obec: | Borohrádek – místní část Šachov |
| 3. Adresa: | T. G. Masaryka
Borohrádek 517 24 |
| 4. Název objektu: | Kostel Nejsvětější Trojice |
| 5. Název památky: | Varhany, varhanní skříň v kostele
Nejsvětější Trojice v Šachově |

Údaje o památce:

- | | |
|--------------------|--|
| 1. Autor: | Josef Vanický z Třebechovic |
| 2. Sloh, datování: | historismus, rok 1898 |
| 3. Vlastník: | Římskokatolická farnost Borohrádek |
| 4. Materiál: | borové, smrkové a lipové dřevo,
lasurové barvy, plátkové kovy |
| 5. technika: | monochromie skříňové architektury
v modrozelených odstínech
dřevořezba s povrchovou úpravou
- technika zlacení plátkovými
kovy |
| 6. Rozměry: | š 250 cm x v 370 cm |

Popis památky

Varhanní skříň v kostele Nejsvětější Trojice v Šachově je nedílnou součástí varhanního nástroje, jenž pochází z roku 1898 a autorem je Josef Vanický z Třebechovic. Proto se můžeme domnívat, že stejně jako samotný nástroj i varhanní skříň s dekorativní dřevořezbou a zlacením, je datována stejnými údaji o vzniku i autorovi. Varhanní skříň i hrací stroj jsou umístěny v kruchtě (na hudebním kůru) v zadní části kostela. Celek varhanní skříně je vytvořen z dřevěné konstrukce a dřevěného pláště, který je opatřen monochromií. Je viditelná malba všech ploch v modrozelených odstínech. Dřevěná dekorativní výzdoba je provedena v technice matového zlacení plátkovými kovy. Podle dostupných materiálů jsme zjistili, že varhany a varhanní skříň v kostele Nejsvětější Trojice v Šachově jsou stejného data vzniku a údajů o autorovi jako varhany v Borohrádku, jenž je farním kostelem této obce.

Současný stav památky:

Celek varhanní skříně bychom mohli zařadit do historismu, slohu a jeho užití, který řadíme do tohoto data vzniku varhan. Jedná se o tzv. slohově eklektické, což znamená takové, který čerpá z více směrů a co poté spojuje do jednoho kompaktního celku. V současné době se již provádí restaurování hudebního nástroje, který byl celkově demontován. A z tohoto důvodu bylo nevyhnutné demontovat některé prvky varhanní skříně. Jak ukázal dosavadní restaurátorský průzkum, dřevěný plášť varhanní skříně je monochromován viditelnou malbou ploch v modrozelených odstínech, technikou tenkou vrstvou lazury bez podkladové křídové vrstvy. Především na partiích píšťalové skříně ve vrcholových částech barva není nanесena vůbec. Dřevěná skříň je na mnoha místech poškozena mechanicky a ve velkém rozsahu znečištěna nánosy povrchových nečistot, ve vrchních partiích se jedná o velké množství trusu od ptactva, který se pohyboval v těchto prostorách. Místy je postříkána vápenným mlékem. Také je zde nános vosků a viditelné tmavé plochy od nevhodného užití svíček při osvětlení hudebního doprovodu. Skříň nástroje vykazuje, že je v určitých místech napadena dřevěná hmota stále aktivním červotočem. Nasvědčuje tomu množství světlých výletových otvorů od dřevokazného hmyzu. Truhlářské spoje jsou rozlepené, některé římsy uvolněné. Větší nerovnosti byly v minulosti vytmeleny a plochy viditelně neodborně retušovány. Dekorativní dřevořezba v provedeném matovém zlacení plátkovými kovy (zejména plátkovým metálem) je v mnoha partiích silně napadena aktivním dřevokazným hmyzem - červotočem. Tato výzdoba je také jako celková varhanní skříň znečištěna nánosy povrchových nečistot, které jsou spojeny se zlacenou povrchovou úpravou a vyžadují odbornější zásah čištění a restaurování. Metálové zlacení je již zoxidované a barva zlacení je v neuspokojivém vzhledu. Dřevěný plášť a konstrukce varhanní skříně odpovídá stáří. Barevnost a zlacené prvky výzdoby, především monochromní barevná úprava jsou ve stavu kritickém.

Návrh pracovního postupu při restaurování varhanní skříně:

V první fázi bude vyhotovena důkladná fotografická dokumentace celku a všech jeho detailů v původním stavu. Nejvíce ohrožené části budou předběžně zajištěny, s cílem omezit jakékoliv další poškození. Co se týče monochromního provedení pláště varhanní skříně, dosavadní zjištění ukazuje, že současná podoba v modrozelených odstínech je pravděpodobně jedinou barevnou úpravou. U plastické výzdoby převládá technika metalového zlacení. Tyto materiály jsou ve velké míře zoxidovány a pokryty černými prachovými závěši. Vzhledem k tomu, že varhanní skříň bude nadále sloužit v živém liturgickém prostředí, bude provedeno restaurování dle následujících rozepsaných úkonů. Po dohodě s investorem bude přistoupeno k celkové rekonstrukci varhanní skříně

a barevnému přizpůsobení mobiliáře kostela, v technice iluzivního mramorování s kombinací zlacené plastické dřevořezby, v technice metalového zlacení.

- **Restaurátorský průzkum**

Dosavadní průzkum byl proveden nedestruktivními metodami. Jednalo se o vizuální prohlídku celku a fotografické zdokumentování varhanní skříně i jeho detailů.

Nadále bude probíhat v rámci plnění restaurátorského úkolu. Budou provedeny sondážní práce jednotlivých barevných vrstev a zkoušky rozpustnosti použitých materiálů. Na základě provedených analýz budou poskytnuty odpovídající poznatky o stavu památky, případně určí dosud nezjištěné metody a technologie použitých prostředků a pomůžou při jejich využití v rámci restaurátorského procesu.

- **Demontáž některých částí varhanní skříně**

Po důkladné fotodokumentaci bude postaveno pomocné lešení a bude demontována řezbářská výzdoba a výplně postamentu a píšťalové skříně. Nevyhovující elektroinstalace bude demontována.

- **Převoz a doprava**

Na základě vyhotoveného potvrzení o převozu budou převezeny části řezbářské výzdoby do dílny restaurátorů.

- **Etapa fixace a čištění**

Bude provedena obhlídka všech částí varhanní skříně. Případné uvolněné části a podklad budou fixovány, aby nedocházelo k úbytku původních vrstev. Dále proběhne sejmutí povrchových nečistot a vyčištění architektury i plastické řezbářské výzdoby zejména ve vrchních partiích. Nevhodné materiály budou odstraněny mechanickou a chemickou cestou.

- **Asanace a petrifikace**

Varhanní skříň bude celkově asanovat proti dřevokaznému hmyzu varhanář, který restauruje hudební nástroj. Zlacená dřevořezba bude petrifikována formou máčení v lázni v odpovídajícím materiálu. Všechny díly budou zbaveny červotoče a ošetřeny proti hnilobě.

- **Oprava mechanicky poškozených částí, klížení, tmelení**

Mechanické poškození, prasklé spoje, nerovnosti a trhliny budou klíženy a vytmeleny. Chybějící prvky na architektuře i plastické řezbářské výzdobě budou doplněny v odpovídajícím dřevě.

◦ Zlacení

Zlacení bude vyčištěno od trusu ptáků, případné druhotné nátěry bronzu budou odstraněny. Metálové zlacení bude přehozeno v novém materiálu. Zlacení se bude provádět v odpovídajícím plátkovém kovu se zřetelem na přizpůsobení k celkovému mobiliáři kostela.

◦ Barevné provedení – polychromie

Je kladen důraz na celkové sjednocení interiéru kostela. Současná barevná podoba je zcela nevyhovující k podobnosti dalších prvků v interiéru. Po domluvě s investorem se přistoupí k variantě polychromie v technice iluzivního mramorování pivní lazurou. Všechny současné i nově zhotovené prvky budou opatřeny základními nátěry a poté bude provedena celková rekonstrukce barev technikou iluzivního mramorování. Tato varianta je časově i materiálově náročnější, dojde však k ucelenému propojení se zbývajícím současným mobiliářem kostela. Hodnota památky, její vzhled i uchování pro budoucí období se mnohonásobně zvýší.

◦ Montáž

Všechny části budou montovány a nově osazeny.

◦ Restaurátorská zpráva

Restaurátorská zpráva a fotodokumentace bude zpracována v rozsahu, který plně obsáhne a zachytí všechny pracovní postupy.

◦ Závěr

Veškerá nová zjištění a případné změny v technologii či materiálech budou konzultovány s investorem. Celá restaurátorská akce pro celkový stav památky nepochybně znamená významné zlepšení jejího stavu.

Předpokládané finanční náklady na restaurování varhanní skříně včetně použitého materiálu:

- | | |
|--|------------|
| 1. demontáž všech řezb plastické výzdoby..... | 550,- Kč |
| 2. upevnění původních podkladových
a barevných vrstev..... | 2.300,- Kč |
| 3. asanace a petrifikace..... | 3.100,- Kč |
| 4. sejmutí povrchových nečistot
a důkladné vyčištění celku..... | 4.800,- Kč |
| 5. analogické doplnění chybějící plastické
dřevěné výzdoby..... | 1.100,- Kč |
| 6. doplnění chybějících prvků dřevěného pláště a říms | |

odpovídajícím dřevem.....	4.200,- Kč
7. tmelení a broušení.....	31.300,- Kč
8. provedení polychromie	42.500,- Kč
9. šelakování a mixtionování - úprava před zlacením.....	5.800,- Kč
10. povrchové úpravy v odpovídajícím plátkovém kovu – metalové zlacení.....	5.400,- Kč
11. vybarvení zadních ploch plastické výzdoby.....	2.600,- Kč
12. montáž a osazení plastické výzdoby.....	1.750,- Kč
13. doprava materiálu a vlastní, převoz demontovaných součástí	5.200,- Kč
14. zhotovení restaurátorské zprávy a fotodokumentace.....	2.500,- Kč
15. převoz lešení, jeho montáž a demontáž.....	2.500,- Kč
16. režijní náklady.....	3.000,- Kč
<u>Předpokládaná cena celkem.....</u>	<u>118.600,- Kč</u>

Vypracoval: Patrik Rosa, umělecký pozlacovač

Živnostenské oprávnění ze dne 14. 10. 2013, vydal Městský úřad v Náchodě,
č. j. KS 12706/2014/ŽU-34

Předmět podnikání: Restaurování děl z oboru výtvarných umění, která nejsou
kulturními památkami nebo jejich částmi, ale jsou uložena ve sbírkách muzeí
a galerií nebo se jedná o předměty kulturní hodnoty

V Červeném Kostelci – Olešnici, dne 1. 3. 2016

PATRIK ROSA
549 41 Červený Kostelec, Olešnice 55
Tel.: +420 775 969 962
rosa.patrik@seznam.cz
IČO: 74955578, DIČ: CZ8709103546



razítko a podpis

**Nabídka a finanční rozvaha na generální opravu varhan
v kostele Nejsvětější Trojice v Šachově.**

A. Popis současného stavu varhan

Jedná se o jednomanuálové varhany –mechanická kuželka + pedál, vyrobené firmou Josef Vanický o čtyřech rejstřících.

Současný stav:

Nástroj je silně znečištěný prachem a napadený živým červotočem.
Na plovákovém měchu je poškozené okožení v rozích.
Prospektové píšťaly jsou zinkové s nevhodnou povrchovou úpravou.
Kovové píšťaly mají zdeformované korpusy, nohy a poškozené ladící prvky.
Dřevěné píšťaly jsou napadené aktivním červotočem. U některých pedálových píšťal jsou rozpadlé nohy. Chybí věšící prvky.
Stoličky jsou napadené aktivním červotočem. Některé stojánky jsou úplně rozpadlé po aktivním červotoči.
Kování na abstraktech je z nevhodného materiálu a zoxidované.
U klaviatury v manuálu jsou velké boční vůle, chybí 2 kosti na klaviatuře a také na registrové sklopce.
Hrací stůl je silně napadený aktivním červotočem, velmi hlučná mechanika(vytlučené plstěné dorazy).
U pedálové klaviatury jsou velké boční vůle a silně napadené klávesy aktivním červotočem (rozpadají se).
Ventilátor kovářský-velmi hlučný, nevhodně umístěn na půdě bez tlumící bedny.
Nevhodný zásah do boční výplně skříně při umístění regulátoru vzduchu od ventilátoru k měchu.
Podlaha kůru je silně napadená aktivním červotočem.

Manuál má 53 tónů, pedál 27 tónů.

Dispozice:

Manuál

Principál 8´

Flétna 8´

Salicionál 8´

Dolce 4´

Subbas 16´

V manuálu oktávová spojka a pedálová spojka-obě mechanické.
Rejstříky jsou ovládané pneumaticky-klínovými míšky.

B. Výčet prací

Všechny dřevěné části nástroje budou 2x ošetřeny přípravkem Anti-Insekt Plus.

1. Skříň:

Z venkovní strany odstranit prach bez restaurování polychromie. Z vnitřní strany očistit, omýt a 2x napustit jedovou složkou proti červotoči. Dostavba poškozené výplně.

2. Hrací stůl:

Vyčistit, 2x napustit jedovou složkou, výměna dorazových plstí u klaviatury, doplnění chybějících kostí.

Vymezení bočních vůlí klaviatury manuálu .

Výroba nových kláves pedálové klaviatury včetně dorazových plstí a vymezení bočních vůlí.

3. Traktura:

Vyčistit hřidelnice, převodníky, abstrakty a výměna popraskaného kování za mosazné. Případné rozpadlé části nahradit replikami. Celou mechaniku napustit 2x jedovou složkou. Výměna pistěných dorazů.

4. Vzdušnice:

Očistit stojánky a stoličky, píšťalnice a vzdušnice omýt a 2x napustit jedovou složkou proti červotoči. Rozpadlé stojánky a stoličky nahradit replikami.

Odstranění polepů na kancelách, vyčištění a kontrola okožení kuželek, 2x napuštění jedovou složkou, nové polepení kancel, nalepení těsnícího papíru pod píšťalnice. Vyčištění a napuštění tónových prámců, regulace kroků kuželek a výměna plstí, vytmelení výletových otvorů po červotoči.

5. Píšťaly:

Dřevěné píšťaly:

Vyčistit, umýt, 2x napustit jedovou složkou, vytmelit výletové otvory, přezkontrolovat těsnosti kůží na ladících špuntech a uvést do hracího stavu. Zaklížit praskliny, případné rozpadlé nohy píšťal nahradit replikami.

Kovové píšťaly:

Omýt vlažnou vodou, vyrovnat korpusy a nohy, přezkontrolovat a vyletovat roztrhané ladící prvky. U prospektových píšťal odstranění starého nátěru, přebroušení, nástřik základní barvou a 3x nástřik krací barvou.

6. Vzduchové hospodářství:

Zhotovení regulátoru vzduchu, výroba vzduchovodu a tlumící bedny.

7. Měch:

Demontáž plováku, odstranění poškozeného okožení, vyčištění a napuštění jedovou složkou, kontrola pantování na rámečcích (případná výměna), nové okožení plováku. Zabalení zátěžových cihel.

Dodání nového bezhlučného ventilátoru z Maďarska a jeho připojení.

8. Intonace a ladění:

Ladění varhan na současnou výšku ladění. Ponechat stávající intonaci jednotlivých rejstříků, pouze odstranit jednotlivé lokální silové extrémy.

C. Finanční rozvaha

Cena za provedené práce:

Oprava dřevěných píšťal.....	30 000,- Kč
Oprava kovových píšťal.....	15 000,- Kč
Nátěr prospektu.....	7 000,- Kč
Oprava a demontáž vzdušnic píšťalnic, stojánků, stoliček.....	60 000,- Kč
Oprava traktury, nové okožení rejstříkových míšků.....	25 000,- Kč
Oprava plovákového měchu.....	17 000,- Kč
Oprava hracího stolu, klaviatur včetně pedálové.....	25 000,- Kč
Oprava varhanní skříně včetně výplně a napuštění podlahy kůru.....	9 000,- Kč
Dodání regulátoru vzduchu, tlumící bedny, kanály, zapojení.....	8 000,- Kč
Dodání nového ventilátoru.....	34 000,- Kč
Kompletace, intonace a ladění.....	12 000,- Kč
Náklady na cestovné.....	16 000,- Kč
Celkem náklady.....	258 000,- Kč

Dále zde není kalkulace na restaurování skříně z venkovní strany.
V rozpočtu není kalkulace na elektroinstalaci ventilátoru.
K těmto pracím nemám oprávnění.

Varhanář
Petr Nožina
Brunšov 221
252 09 Hradištko
IČO 41443420
DIČ CZ060 5405191902
Tel.: 724 212 019
Email: nozina.varhanar@centrum.cz

Předpokládaná cena oprav varhan v kostele Nejsvětější Trojice v Šachově : 401 600,- Kč

Varhanář - 258 000,- Kč

Restauratoři - 118 600,- Kč

Vícepráce - (elektro+ nutné úpravy) - 25 000,- Kč

	A	B	C	D	E
1	Datum	Dárce/ Příjemce	Příjem - Dary	Výdaj	Dluh
2	1.2.2016	skrytý dárce	20 000,00 Kč		
3	5.2.2016	Nožina - Varhanář		50 000,00 Kč	
4	5.2.2016	Bučková	500,00 Kč		
5	5.2.2016	Kunert	50 000,00 Kč		
6	7.2.2016	skrytý dárce	30 000,00 Kč		
7	11.2.2016	Přikrylová	15 000,00 Kč		
8	12.2.2016	Jetmarová	1 000,00 Kč		
9	12.2.2016	Zavoralová	4 000,00 Kč		
10	14.2.2016	drobní dárce	15 000,00 Kč		
11	15.2.2016	Žáčková	500,00 Kč		
12	29.2.016	Nožina - Varhanář		79 000,00 Kč	
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					